

NUM. 11

26-VI-22

nós.

CASTELÃO

NÓS

BOLETÍN MENSUAL DA CULTURA GALEGA, ÓRGÃO DA SOCIEDADE "NÓS."

DIREITOR:

Vicente Risco

REDAUTOR-CHEFE:

Xavier Prado (Lameiro)

SEGREDARIO DA REDAUCIÓN:

Xulio Gallego

REDAUTORES:

Ramón Cabanillas, Alfonso R. Castelao, Antón Losada Diéguez, Ramón Otero Pedrayo, Florentino L. Cuevillas, Lenter González Salgado

XERENTE:

Arturo Noguero

SUB-XERENTE

Alfonso V. Monxardín

COLABORADORES:

Teixeira de Pascoaes, Johan Viqueira, Philéas Lebesgue, Leonardo Rodríguez, Antón Villar Ponte, Wenceslao Fernández Flórez, Xaime Quintanilla, Antón Noriega Varela, Gonzalo Abente, Manoel Banet Fontela, Lois Peña Novo, Eladio Rodríguez González, Ernesto Rivera, Marqués de Figueroa, Antón Palacios, Leonardo Coimbra, Amador Villar, Alvaro Cebreiro, Alexandre de Córdova, J. Cervaens Rodríguez, Xulio A. Cuevillas, Victoriano Taibo, Xulio Prieto, Xosé Fernández Martínez, Farruco Lamas, etc., etc.

REDUCIÓN Y-ADMINISTRACIÓN

Padre Feixóo, 12

ABONAMENTO

Doce números, na Península.	6 ptas.
Na Argentina.	6 pesos
En Cuba	3 dolars
Números atrasados 1 petas. Número sóto, 60 cts.	

Iste boletín non publica mais orixinais que os que foran directamente solicitados pol-a Dirección. — Tampouco se fai solidario das ideas n-elas emitidas, non sendo das que por non iren firmados, enténdense que son da Redacción.

SUMARIO

- A nosa Taça*, por ANTONIO DE CERTINA CUNHA BARROS.
Un punto de vista do Nacionalismo, por JULIO A. CUEVILLAS.
Cubismo, por CASTELAO.
Seición Arqueolóxica, por FLORENTINO L. CUEVILLAS.
Os netos de Cabral, por SOUZA AGUIAR.
Anxelus, por LUIS HUICI.
Archivo filolóxico e etnográfico de Galiza, por E. PEINADOR LINES.
Notas deportivas, por HANDICAP.
Notas financieras, por ARTURO NOGUERO.
Os homes, os feitos, as verbas, pol-a REDAUCIÓN.

SAMANIEGO ♦ FOTÓGRAFO DE MODA
Luis Espada, núm. 13 - OURENSE

Ponte Mayor - OURENSE

FAGA AS SUAS OPERAÇÕES COMERCIAIS

CO'AS CASAS QUE S'ANUNCIEN NO

NOS

BANCO DE VIGO

FUNDADO EN 1900

CASA CENTRAL VIGO.—Sucursales e axencias en OURENSE, PONTEVEDRA, SANTIAGO, VILLAGARCÍA, MONFORTE, NOYA, BARCO DE VALDEORRAS, CARBALLIÑO, CELANOVA, SANTOÑA, LA ESTADA, NARIN, RIBADAVIA, VERÍN

Tén Axentes e Corresponsaes no Reino y o Estranxeiro, especialmente nas Amérecas

Realiza toda clase de operaciones de Banca e Bolsa en general. Admite cuentas corrientes e depósitos por los que abona los intereses siguientes:

CONTAS CORRENTES á vista.	2	%
---------------------------	---	---

DEPÓSITOS a 1 mes prazo:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
--------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

10. 11. 1953

 $\frac{8}{9} \times \frac{6}{7} = \frac{8}{7} \times \frac{6}{9}$

Р 12 " " " " " " " 4 "

En CAIXA DE AFORROS deica 10 000 ptas. \$ $\frac{1}{2}$ »

LUIS GALLEGO-Procurador

DASE PRESA NO DESPACHO DE TODA CRAS D'ASUNTOS

LUIS ESPADA. NÚMERO 9.—OURENSE

NOS

GRAN "HOTEL MIÑO," OURENSE

Ó ÚNECO DA CAPITAL CON CALEFAUCIÓN CENTRAL
AMPLIAS HABITACIÓNS - COARTOS DE BAÑO
PENSIÓN COMPRETA DENDE 12 A 60 PESETAS

Propietario: ANDRÉS PERILLE :-: Teléfono 21

Merquen: PLUMEIROS DE RAFIA "PERILLE,"

OS DE MAIS DURA, OS QUE MILLOR LIMPAM, OS MAIS ECONÓMICOS

BOAS UTILIDAS OS REVENDEDORES

FABRICANTE

ANDRÉS PERILLE

OURENSE (España)

Clave A. B. C., 5.ª edición

REPRESENTANTE N.º A ARGENTINA

JOSÉ MARTÍN

Calle Venezuela, 936

BUENOS AIRES

Casa "PERILLE,"

FERRETERIA :-: LOUZA :-: CRISTAL

MOEBLES ECONOMECS E DE LUXO

FRABICACION DE COLCHOS PATENTADOS

Vostede pode montar a sua casa con solo visitar iste establecimiento, obtendo o maximum d' economía.

Paz Nóvoa, 9 - OURENSE

BOLETIN MENSUAL DA CULTURA GALEGA, ÓRGÃO
DA SOCIEDADE "NÓS,,

Ano III

Ourense 26 de Xunio 1922

Núm. 11

A NOSSA TAÇA

Ao iluminurista: ALVARO CEBREIRO

Ao prosador: VICENTE RISCO

Terra fragrante e ardente e revoltada

'Da Galisa - ó jardin de Exaltações

Em cuja flôr de Raça a terra amada

'Beija, evocando, a Raça de Camões!

O' Terra-Irmã! repara: ensanguentada,

«A nossa Taça á um ritmo de emoções...

Toma-a: tem sangue! - é o sangue da 'Bairrada,

'Belo, a brotar dos nossos Corações!

'Para ti nós a enchemos. 'Belos, pois,

'Bebendo com a graça dos Herois

Saudamos-te em teu Sangue e tua «Arte!

'Bebe connosco a 'Dór, ó Terra en chama!

Vive e luta, sorri, combate e ama

- & essa fecunda 'Dór ha de salvar-te...!

ANTONIO DE CÉRTIMA

CUHA BARROS

Terras de Portugal e da Bairrada, Novembro de 1921.

UN PUNTO DE VISTA DO NAZONALISMO

acción, Estado e Goberno son palabras que as mais das veces venise empregadas como sinónimas, cando en realidade teñen unha significación ben distinta na teoría e na práctica.

O Goberno non é mais que o instrumento, o ór-

gano de que os pobos se sirven pra realizar determinados fins políticos e sociais. O Estado é a sociedade mesma que asentada n-un territorio orgaízase politicamente pra armonizar os intereses colectivos, darlles unha regra xurídica que garante a necesaria liberdade de nacións, crases sociais e individuos, creando o organismo preciso pra obrigar a todas estas partes constitutivas a vivir ó xeito das lexis e pra defender dos ataques estranxeiros a súa independencia xeográfica e política.

Dedúcese do esposto que o Estado está por riba do Goberno que é anterior a el e que unha vez orgaizado o segundo, o primeiro non debe desaparecer nin dormir si non o contrario, seguir vivo e desperto como única garantía da independencia dos grupos e individuos que o forman, pois non pode existir nin liberdade, nin orden nin xiquera seguridade persoal si Estado e Goberno chegan a se confundir.

O concepto de Nación non é tan craro; pra us é a raza ligada a unha porción de territorio con marcados límites xeográficos, pra outros a comunidade de historia e de intereses espirituais e materiais é o que as determina, habendo quen

sostén que o idioma é o nexo que forma os grupos nacionais. É posíbre que en todas as teorías enunciadas haxa un pouco de verdade e que sin embargo todas elas xuntas non encerren a verdade total. É posíbre que aínda existindo na nación un elemento étnico dominante, un territorio ben limitado, un idioma común e unha historia propia, falte sin embargo, pra que ese grupo humano exista e se diferencie dos demais algún outro principio vital qu' escape ó análisis dos pensadores mais avisados.

N-un territorio con craros límites xeográficos que o separen de outros territorios, poden existir e existen de feito nacionalidades diferentes. No curso da súa historia os habitantes de cada unha d'elas poden ter durante periodos mais ou menos longos, esmorecido o sentimento da súa individualidade; e chegar pol-o contrario n-outros periodos o mor grado de esaltación de este sentimento. No primeiro caso surxe fatalmente a centralización, no segundo aparecen sempre os nacionalismos que non son mais que o recoñecimento da propia personalidade colectiva e a expresión da vontade de ser, e de querer permanecer con todos os caracteres propios, protexendos contra calquera inxerencia estraña ou contra calquer ataque, debendo entenderse que xa constitúe un ataque o desconocelos ou menosprecialos.

Cando a totalidade do territorio está ameazada ou invadida pol-o estranxeiro, ou cando se ve comprometida a sociedade enteira que habita ese territorio na realización de un ideal común, todas as forzas nacionais, todol-os grupos sociais, todol-os individuos xúntanse pr'a consecución d'eses fins e non vacilan en sumar os seus esforzos. Pero cando estas causas desaparecen, cando ademais non autúa sobre do Goberno a mirada vixilante do Estado, é seguro que o poder caiga nas mans d'unha crase social mais coidadosa

de conservar sua influencia e de asegurarse medios económicos que perpetúen a sua dominación, que de precurar o progreso dos intereses colectivos, y-entón sin un perigo común que una a todos ante o inimigo, como os cabalos do apólogo ante os leóns, sin un fin por todos aceptado e a que todos concurren, a sociedade volve á sua situación natural e surxen os nacionalismos, os sindicatos, todas as organizacións, que a xeografía, a raza e a división do traballo enxendran, toda a variedade de formas que a vida reviste e todol-os santos egoísmos en que o patriotismo se acocha cando o Goberno, en vez de fomentalo cos seus acertos, tén a desdicha de combati-lo cos seus erros. Si o Estado, a organización política, perdeu por culpa da sua manifestación exterior, o Goberno, seu creto e seu prestixio no exterior, si deixa emprender guerras, que non parecen ter outro oñxeto que debilitar o pobo pra millor domínalo, si compromete o porvir con gastos que os recursos ordinarios non poden soportar, si fomenta a acumulación da riqueza en poucas mans e non coída da sua xusta distribución, si lexos de armonizar os intereses opostos de nacións e grupos, complácese en polos en loita aberta, si en unha palabra non goberna pra todos e si pra us poucos, o sentimento patriótico debilitase e si non chega a estinguirse, é porque o instinto de conservación fai que se refuxie nas agrupacións naturais, nación ou sindicato. E este caso chegado, tratar de destruír as unhas ou os outros é atentar á vida das novas células sociais e facer imposible, ou pol-o menos moi difícil, a reconstitución do organismo político por escencia, o estado nacional base do estado humano qu' é o mais grande ideal a que poden aspirar os homes.

E tense chegado a esta situación porque a maioría dos pobos, unha vez constituído o Goberno, deixaron de autuar coma cidadanos e todo o agardaron d'aquí. Creron ter preveñidos todol-os perigos co Parlamento ó encomendarlle, entre outros, o deber de fiscalizar o Goberno, y-en efento éste elixe ó seu gusto os deputados os cuales están a mercede do Goberno. Unha plutocracia cobizosa rixe entre bastidores a maquinaria política e de feito exerce o poder sin responsabilidade ningunha. Ela fai aprobar as leis fiscais cando lle convén, ela impón aranceís e monopolios, a ela obedecen cegamente ministros e parlamentos. A guerra é a paz, os tratados de comercio, as relacións internacionais, a alza e a baixa dos cámbios, o valor dos signos monetarios, todo depende do seu capricho e do seu interés. Pra mal contentar á

crase media aumentanse constantemente servizos públicos que ningunha utilidade prestan, e de día en día as burocracias medran e medran como plantas vivaces e parasitarias que aúsrben sin producir nada cantidades enormes dos presupostos, elevando fabulosamente as xa intolerables deudas que pesan sobre as costas dos estados. Tod'o mundo reconece que non se pode seguir así, que xa se precisa facer un alto no camiño da ruína, e que a sociedade ínteira pida contas ós seus mandatarios do uso que fixeron dos seus poderes, e pol-o de pronto xa se nota a tendencia a restrinxilos e a non deixar nas mans dos Gobiernos moitas funcións que víñeron desempeñando con grave dano dos gobernados.

E cousa moi descansada, redautar unha constitución, crear un Goberno e botarse a dormir, agardando que esa especie de providencia que temos feito co'as nosas propias mans provea a todas as necesidás colectivas, pero xa vimos onde leva esa deixación de funcións.

Pr'os biólogos a morte individual non é mais que unha disgregación da materia. Pr'o político, esta disgregación das funcións do Goberno que a necesidade impón é tamén a morte da actual organización. E verdadeiramente morre por abuso de funcións, por falta de ideal colectivo, por non representar as modernas sociedades e por non ter a capacidade técnica indispensable, nin a forza de opinión necesaria pra coordinar os intereses de nacións e grupos e pra defender a sua liberdade e independencia.

Os Gobiernos posteriores á revolución francesa, apoyábanse en persónas individuais, os conflitos que tiñan que resolver eran entre individuos; antes da gran guerra e hoxe aínda con mor vigor a causa das razóns tan lixeiramente espostas, teñen surxido á vida as pequenas nacións, verdadeiras persoas xurídicas nas cuás radica de presente unha gran forza política y-económica da cual ningún Goberno debe prescindir si non pol-o contrario reconocer como existente tal forza e precurar recibir d'ela tod'o poder moral, legal e material necesarios pr'o seu desenvolvemento.

Fai falla pol-o tanto nos críticos momentos autuás unha nova regra xurídica que regule as relacións das nacións particulares que conviven dentro de cada estado, e tamén dos diferentes grupos formados pol-as comunidades de traballo. Pra conseguilo, craro está, que é de necesidá entrar de cheo n-un período constituyente, pois pra que semellante revolución sexa eficaz desde os primeiros momentos terá que ser incruenta, e pra logralo é preciso que o pobo chegue a se

penetrar das sinxelas ensinanzas da moderna cencia política. E necesario ensinar ás xentes que nin individuos, nin grupos, nin nacións poden vivir aislados, prescindindo de toda relación entre si; facéndose pol-o tanto indispensable a acatación por todos d'un regra xurídica o suficiente forte y-equitativa pra que podan resolverse según ela os incidentes que podan surxir, sin que éstos cheguen a ter forza pra entorpecer ou paralizar a marcha do Estado.

Pero solo cando a educación do pobo chegue a despertar a súa conciencia colectiva, poderá redautar a nova constitución e inaugurar a nova era. Do vigor e da forza das nacionalidades e dos sindicatos, do concepto que teñan da súa personalidade, e dos deberes que lle imponen a solidariedade e a liberdade humanas, depende cicais o próximo porvir dos pobos.

JULIO A. CUEVILLAS

Mayo 1922.

CUBISMO

A verba *cubismo* saíu por primeira vez dos beizos d'un membro do xurado no «Salon des Indépendants» do ano 1908, ollando un cadro de Braque. — «*Encore de cubes! assez de cubisme!*», dix' o membro do xurado, moqueándose

da obra de Braque. A verba foi apañada por un periodista e logo espallada pol-o mundo gracias a Guillaume Apollinaire e ó pintor Henri Matisse. Se a verba data do 1908, o que se chama *cubismo* apareceu antre 1906 e 1907, e foi con obras de Braque e de Picasso⁽¹⁾. Logo apareceron Auguste Herbin, Fernand Léger, Jean Metzinger, Juan Gris, o escultor Henri Laurens, Le Fauconnier, Delaunay, Gleizes, L'Hôte, etc.

Compre que digamos algo de Braque e de Picasso, por seren os pais do cubismo e xa porque a teoría apareceu despois da obra.

George Braque⁽²⁾

O milagre eisixido por Benedetto Croce, foi, pol-o visto, súpetamente realizado na obra de Braque, na que a inspiración e a expresión non son máis que unha soya forma de todo acontecemento sensíbel.

(1) *Cubisme et Tradition*, par Leonco Rosenberg. — París, 1909.

(2) *Braque*, par Maurice Raima. — Editions de l'Œuvre plasticienne. — Roma.

«E' certo que a pintura, coma todas as artes plásticas, non ten un fondo propio que a distinga intrínsecamente da poesía»; mais é preciso que denantes de ollar n-un pintor as súas calidades de poeta, músico, etc., ollemos as súas calidades de pintor, pois como di Maurice Denis (que non é cubista): «Compre que denantes de sere un cabalo, unha muller en coira, ou unha anécdota calquera, un cadro sexa esencialmente unha superficie chan recuberta de cores n-un certo orden arranzados». Ademais, «donar un fin ó arte é sometelo á proba do gosto universal, e velahí como xurde a vulgaridade dos medios empregados». A obra de Braque é un *ouvroir* creado pol-a forza da emoción que lle dou nacemento, é o froito d'unha emoción creada sin ouxeto nin fin, nin vontade de facela, é, ó mesmo tempo, un fenómeno que non se relaciona con nada máis que co' a súa propia sensibilidade. Com' un frade pechado na súa cela crea con amor as súas obras pr'a meirande gloria da súa sensibilidade, podendo decir que n-il a inspiración e a expresión son simultáneas. Posíbel é que na obra de Braque aparezan o ambiente, a hora, a raza; mais será coma un neno que con semellanzas maternas e paternas garda unha fisonomía de seu, constituindo un terceiro ouxeto.

Tamén as verbas teñen unha fisonomía de seu, anque non sexan máis que partes do linguaxe; mais as verbas teñen unha existencia especial «nol-as fai gorentar como emanacións visibles das necesidades que as causaron». As verbas son *ouvetos* que se poden engader a outros sen perdela súa fisonomía nin o seu orixen propio. Unha obra de Braque é coma unha verba.

Picasso sigue evolucionando; ten unha extraordinaria virtuosidade; il ifiora todo e asimila todo; é o *tout savoir sans avoir appris*. A y-alma de Picasso progresa aeito sin ningún fin determinado, deixando facer ó fado sin chamar por il.

Picasso cheg' a París moi xoven e debuta c' unha eisposición na casa Vollard, no ano 1901, imitando a Steinlen. De Steinlen pasou a Lautrec, e n-iste segundo período apareceu a fauna de clowns, arlequins, sempre máis divertidos de cör que significativos.

Despois d'un viaxe por Hespaña, volveu cargado de retratos e de fotografías dos «inaditos» cadros do Greco e baixo a influencia d' iste méstre inaugura o período azul; é o período das parexas fementas diante d'un vaso d' axenxo. Despois aparece o período roxo onde o seu virtuosismo ensaya o imposible, e n-iste mesmo intre foi cando Picasso caendo sobor d'unha escultura negra lanzouse a imitación do arte eisótico de Africa e de Oceanía; os cadrados, os cubos, os triángulos, fóronlle revelados por aquela estrana escultura africana. Il ifiora de todo a xeometría; pero máis forte que Pascal, asimila toda inteira, e ó seguinte día inaugura o período negro.

Os amateurs fican encorados pol-a sorpresa, e denantes de volveren en sí, Picasso cëiballes o período cubista...

Agora Picasso imita a Ingres. ¡Home intresante! Picasso refusa o sentido común, deixándose gular pol-o xenio do absurdo, e aeito a sua concencia asiste a debates antre iste xenio e o Anxo da Verdade. Un pouco escéptico tén, non oustante, desacougos e desexos de coñecimento que o empurran a camiñar por carreiros diferentes, e non por curiosidade, nin por «dilettantismo», senon por instinto. Dixérase que dentro d' il rifan a sua educación co'a sua natureza: a forza do verdadeiro reseta as debilidades do absurdo, e cëibais pol-a debilidade da sua intelixencia desacougada e perspicaz perden dende fai tempo a fe ausoluta nos dogmas sempiternos do arte. Mais il tén saudades e a sua y-alma aínda bastante relixiosa chora a perda d' isa fe que garda alá no fondo do curazón com' as lembranzas da sua erianza, por iflorar a probeza do escepticismo absoluto. O fondo da y-alma de Picasso está formado pol-a incertidume e iso é xustamente o alimento da sua

imaxinación, a causa principal do renovamento cuase cotidiano da sua obra.

Catro verbas a xeito de introdución

Non se pode aínda dar unha definición do cubismo que evoluciona sempre e de tal maneira, que hoxe a verba *cubismo* é un alcume nada mais.

Nós imos simplemente a espoñer de boa fe canto podemos zugar ou apañar nos alleos, esquecéndonos de cantas ideas tivésemos deprenhidas, pra dar con iso meirande sensación d' un convencimento que... aínda non temos. Todo canto poidamos decir é xa ben coñecido por todol-os catadores de arte na Europa; mais eiquí será descoñecido pol-os espritos serodios, ou mal coñecido por ises avanzados que nos fan lembrar os xogadores de trinta e unha que sempre fan trinta e duas.

Xa non é novidade ningunha decir que o mundo volve á Edade-Medea anque sexa co'a eisperencia do camiño andado, e menos novidade é aínda decir que os artistas novos teñen os ollos voltados car' as épocas exipcia e medioeval. Pois ben; n-iste intre histórico estamos convivindo n-unha mesma Sociedade: homes d' épocas ben diferentes. Sempre houbo duas forzas: a da *conservación* e a da *aucción*, podendo decir mellor aínda y-empregando unha comparanza fisiolóxica, que pra mantel-o equilibrio compren duas forzas: a do nervio simpático e a do nervio frénico. Mais agora non se trata d' ises dous bandos en qu' está normalmente dividid' a humanidade, senón d' un desequilibrio que xurde d' un arredamento de séculos antr' os espritos serodios do novecentos e os espritos primarios ou primitivos d' unha nova época qu' está gromando xa.

«Non se trata de reconstruir unha grande época senón de construír outra equivalente», di Léonce Rosenberg (1) e di moi ben, pois o paso atrás non é mais que pra tomar pulo. Os que miden a importancia do arte según os modelos clásicos, pra refutar canto s' afaste das suas tabuas de valores, ben poden distinguir ises tres períodos chamados de *orixen*, de *desenvolto* e de *decadencia*; mais, como di Théo van Doesburg (2) «toda forma de arte resulta necesariamente do espírito do seu tempo, e debe sere comprendida no espírito do tempo que a produciu».

O derradeiro autor citado distingue tres momentos de creación: clásico, barroco e moderno, e defíneos d' iste xeito: «Todo arte, de calquera

(1) *Les maîtres du Cubisme*, Pablo Picasso, par Maurice Raynal (París), e *Cubistes, Futuristes, Passistes*, par Gustave Coquilhot (París, 1914).

(1) *Cubisme et Espritisme*, (París, 1921).

(2) *Classique-Baroque-Moderne*, Éditions de Sikkell-Anvers, e París, (1921).

época que sexa, é barroco cando o elemento externo, natural, caprichoso ou particular domina. Todo arte, de calquera época que sexa, é clásico cando os dous elementos (vida interior e aspecto exterior, espírito e natureza, alma e sentidos) están en harmonía e que esta harmonía está expresada ó xeito da natureza. Todo arte, de calquera época que sexa, é moderno cando a harmonía, esencia da Beleza, aparece enteiramente expresada ó xeito do arte.

No cubismo atopamos erixido en sistema a supresión do modelo e da visión perspetiva habitual e o espírito novo ten xa suprimida a descrición no arte.

O neo-plasticismo ten as súas raíces—según di P. Mondrian (1)—no cubismo, podendo chamarse *Pintura abstracta real*, sendo o cubismo unha composición de planos rectangulares en cores, expresando a realidade máis fonda; ela cheg'á iso pol-a *expresión plástica das relacións* e non pol-as aparencias naturais.

«Pol-o espírito novo o home crea o mesmo unha nova beleza, naméntas que dinantes el non facía máis que cantar ou expresar plásticamente a beleza da Natureza.»

Pol-a influencia de Bergson a verba *crear* é admitida xa com'á máis doada pr'alcumar a noción preponderante da Estética de hoxe.

Cubismo e tradición

Zugaremos algunhas ideas d'un interesante traballo que baixo ese título ten publicado Léonce Rosenberg. (2)

Os defensores das vellas fórmulas que, pechando os ollos e atafegando os ouvidos, coídan defende-la tradición ignorando as intencións de toda nova produción, non fan senón defender as *aparencias* á que os seus sentidos están afeitos. Os que erguéndose contra un sistema establecido, que confunden co'a tradición, fan obra demoledora, traballan sómentes contr'as *aparencias* das que eles queren ceibar as súas facultades. Mais dominando todol-os tempos e total-as patrias, a tradición—a tradición universal e non a local—sendo d'orixen espiritual e non material, persiste máis alá dos diferentes aspectos qu'ela desperta nas grandes épocas da humanidade. Ela represent'a regra pol-a que o espírito humano se disciplina, ela nasce do coñecemento dos principios eternos que dirixen a harmonía dos mundos. O día que o home, cedendo ós empuirons dos sentidos, s'afaste d'ista regra e chegu'á esquecerla, o arte deixa de sere unha

necesidade de *crear*, nascida dos empuirons do espírito, e convértese n-un desexo de *imitar*. Velahí como comenza a decadencia; a tradición é rompida e fai falla unha nova fe, un novo entusiasmo pra voltar á colleita e pra facela revivir baixo aspectos aínda descoñecidos.

Compre un enorme esforzo de renunciación pra que o home poida de novo sacar do misterio as leises eternas que lle permitan crear; mais por crear é preciso que entendamos sómentes producir un *aspecto*, pois non é posíbel ó home crear-o todo: el non pode máis que orgaizar elementos escollidos na realidade exterior.

Pro vulgo unha obra é boa cando, por unha técnica superior, o artista achegouse ó máis posíbel á imaxe da Natureza; mais o arte nunca tivo por fin reconstruír un aspecto da Natureza, senón construír os seus equivalentes plásticos pra que sexa un aspecto creado pol-o espírito.

Os parvos que non piden ó arte máis que unha regala dos sentidos, queren convertilo-o arte n-un traballo manual. Eles eixen ó artista a reconstrucción dos diferentes aspectos da Natureza tal coma eles a ven; mais non coma ela é, que é xustamente tal coma eles non-a comprenden. Estes parvos non coñecen máis que a *verdade dos sentidos* e non comprenden a *verdade do espírito*.

Os cubistas non fan senón realizar a materialización da Beleza, baixo un aspecto diferente dos xa coñecidos. Pra moitos isto representa un arte anárquico, porque no seu aspecto trastornas concepcións da representación artística que dende o Renacemento se fan en todol-os sitios.

Dendes que o Renacemento afastou do seu camiño ó xenio occidental, un esforzo ceibador realizouse na Francia. O espírito celta busc'á maneira de ceibarse d'as influencias do Oriente. Certamente sería inxusto pretender que a influencia do Oriente non s'exerceu d'un xeito feliz. O Oriente, durante séculos, iluminou magnificamente tod'á Europa, enriquecéndoa co'as súas formas e as súas cores, iniciándoa en total-as grandes leises constructivas y-en todol-os segredos do oficio dos artesans. Con todo, na terra da antiga Galia, unha humanidade cobizosa e namorada da claridade, da medida e da intimidade, érguese e valentemente traballa dende fai séculos e sofrindo total-as influencias, pra faguer un arte conforme ó seu xenio.

A tradición maniféstase nos tempos baixo moitos aspectos. A pintura occidental, e mellor aínda a francesa, toma' pouco a pouco, o seu aspecto propio, non arredándose da tradición xa que realiza principios que a tradición ensina. Así, despois de quince séculos máis ou me-

(1) *Le Neo-Plasticisme*, Paris, 1920.

(2) Preface ó Catálogo da Exposición da «jeune peinture» francesa celebrada en Xinebra no Febreiro de 1920.

nos, é o Ocidente quen lle mand' ó Oriente, baixo unha forma nova, a tradición qu' il recibira e que o Oriente xa non coñece.

Foi Cézanne o promotor do movemento de reación contr' o realismo visual das escolas que lle precederon, e o cubismo debe a Cézanne os seus primeiros elementos de vida. Os artistas cubistas desenrolaron e perfeccionaron o espírito construtivo de Cézanne, arredándose do casual e do anecdótico, descoidand' o particular pra tender ó constante e ó absoluto.

En vez de reconstruír un aspecto da natureza tratan de construír os equivalentes plásticos dos oxectos naturais, e o feito pictural constituido d' iste xeito vólvese un aspecto creado pol-o espírito. As construcións así realizadas non teñen un valor comparativo senón un valor intrínseco ou empregando verbas de Platón son «belos en si». Nada de arbitrario na súa arquitectura; pol-o contrario, todo alí está determinado por un sentimento, e sometido ás leixes eternas do equilibrio.

O artista cubista comenza por elixir e agrupar certos elementos da realidade exterior, ou d' outra maneira dito, pol-a síntesis il saca d' un motivo, dispois d' analízalo, os elementos necesarios ó conxunto do asunto. O paso do motivo ó asunto constitúe a súa estética de que o espírito dalle a regra. Dispois, pra pasar do asunto á obra, emprega un conxunto de medios propios á expresión do asunto, e iste traballo constitúe a súa técnica, sendo sómentes a emoción quen o inspira. Pol-a derradeira iste esforzo que leva en si tod' o misterio do arte, convértese na obra.

O esputador é ou non é sensíbel ó resultado? Se o é, ou mellor, s' il o sabe sentir, é devalde espricarille o porqué e o cómo de cada elemento.

En arte, sentir é saber. Mais s' o esputador non sente ningunha emoción, non hai explicación no mundo que poida xustificar diante dos seus ollos o esputáculo d' unha deformación da súa visión.

Diante dos raias do tren ollamos que converxen no horizonte cando en realidade son paralelos. Pol-o mesmo, basar un credo artístico n-unha ilusión semellante, é tomal-a mentira como principio, e velahí porque á verdade dos sentidos opoñemos a verdade do espírito.

Algunhas persoas favorablemente dispostas, anque sobrecolidas pol-a novidade d' un aspecto com' o do cubismo, agardan da meditación a coñecencia d' un arte de aparencia hermético, pero que unha iniciación graduada pode revelarllo seu sentido oculto, o seu segredo. En troques, as persoas fortemente afinadas no que

significa unha herdade n-unha cultura catro veces secular ceiban, diante dos cadros cubistas, preguntas d' un primitivismo que non comprende lembrar elquí. Con todo será bo lembrar algunha e contestala.

«¿Por qué, rompendo co' a tradición, eispréanse d' un xeito incomprensíbel?» ¿Rompendo co' a tradición? ¿Con cal tradición? ¿A da decadencia greco-latina ou a dos tempos da outa antigüidade e das catedraes dos tempos góticos? ¿A de fai catro séculos ou a de cen séculos?

Tamén diante dos cadros primitivos sentimos decir ós filisteos do academismo: «¿Iles non sabían máis!» ¿Ilorantes os primitivos? Iles coñecían todo menos os medios d' expresión contrarios á súa estética. Trocaban a perspetiva da visión por unha perspetiva ideal, a do espírito, pra donar ás súas formas as dimensións da idea e non as da vista, atopando na deformación visual un equilibrio novo.

Com' os primitivos, os cubistas son empurrados pol-o espírito de síntesis, empezando na realidade visual pra rematar na realidade ideal, cando xustamente no ambiente en que viven todos van guiados pol-o espírito de análise, e da realidade ideal van á realidade visual.

Non é arriscado decir que a época de agora camiña cara un arte nacional ou popular que tod' a civilización europea acentará, porque agora a luz ven do Ocidente. En todas as épocas heroicas o arte era feito por tod' un pobo, e non coma nas épocas de farisanismo por unha clase borracha de regalías materiais.

Sen chegar á antigüidade exipcia, caldea, persa, china, etc., a nós época é comparábel co' a das cruzadas. ¿Non vos choca sempre o achego espiritual qu' eisiste, aínda co' a diferencia de orixen e aparencias diversas, antr' as obras animadas pol-o espírito construtivo? Velahí as do outo Exipto, da Grecia das guerras médicas, da Caldea en tempos de Gudia, da China na época de Han, etc. Ista unión familiar é o espírito de síntesis do que o cubismo é unha expresión nova.

A verdade no Cubismo

Maurice Raynal, un dos mellores abogados do cubismo, tén dado unha conferencia⁽¹⁾ en Maio de 1919, e nada nos parece mellor que dar elquí a tona d' ise traballo, pra ir amañando pouco a pouco e con ideas alleas a posible defensa do cubismo.

Imos falar da verdade no arte. «Eu digo ben

(1) *Quelques intentions du Cubisme*, par Maurice Raynal. (Paris).

verdade, pois trabúcase moitas veces *certo* con *verdadeiro*. E' a eterna loita antr' os sentidos e a razón. O *certo* é unha crénela moi relativa, namentras que *a verdade é o que é*.

O ouxeto de toda pretensión en arte nin debe sel-o Ideal nin a realidade, senon a verdade. «E cando vos demostre o qu'eu entendo por verdade comentaremos esta frase de Braque: «os sentidos deforman, pero o espírito forma».

O arte non é máis que unha clás de relixión, e nas épocas en que foi grande debeuse á Fe que o inspirou. Fe relixiosa nos exipcios, fe na relixión da Beleza nos gregos, fe cristiãna na Idade-Media. Por iso o movel do arte no século é suxerido tamén por unha fe: a fe nas verdades filosóficas e centíficas.

O pensamento humán é solicitado por dúas verdades de natureza ben difrente, que chamaremos *verdades cómodas* e *verdades incómodas* anque sómentes as derradeiras sexan as *verdadeiras*. As primeiras son as dos sentidos, as segundas son as do espírito.

O camiñar car'a Verdade no arte determináron un ensayo de notación pictural que non é *cómodo*. Mais o cubismo endexamáis tivo a pretensión de sere un arte pra tod' o mundo. «A xeometría anteuclidiana, a poesía de Mallarmé, a música de Cámara, as ciencias todas non son públicas, e non esquezamos que o arte é e debe sere unha *finalidade sen fin*; pero vós sabedes que as xentes non xuzgan unha obra centífica, e que tod' o mundo sabe de pintura.»

A imitación directa da natureza non fai máis que retardar os perfeccionamentos do progreso, pois a tradición ensinounos que non é posibel conceder valor ausoluto ó que nos din os sentidos. Dend' a antigüidade a filosofía ensinounos iso e os modernos non-o desmentiron. «A verdade non está nos sentidos- di Malebranche- senon no espírito». Kant di con moita xusteza: «os sentidos non-os dan elclusivamente máis que a materia do coñecimento, namentras que, pol-o contrario, o entendimento dónanos a forma». Non é bebendo nin ollando a y-auga como deprendemos o que ela é; non é ollando un ouxeto cos ollos como deprendemos a coñecelo. Se nós non tivésemos máis que o sentido visual dubidaríamos do paralelismo dos ralles do tren.

A pintura de visión non pode traducir máis que un anaco do tempo, pois os sentidos non perciben máis que o pasaxeiro, non podendo fixar senon un anaco da eternidade. E velahí están os impresionistas como mostra.

Podemos pensar con Platón: «os sentidos non perciben máis que o que pasa, o entendimento o que permanece». ¡Que mellor sono pra un artista

que fixar na tela ou no marbre máis que un anaco de tempo tod' a duración e máis que unha dimensión o espacio mesmo!

Repróchase nos as nosas citas a Platón, mais fixédevos que nós non faguemos intervir a filosofía no arte máis que a propósito das intencions intelectuales do artista e que a estética non se mesturará cos medicos d' eispresión da sua sensibilidade. «Os cubistas non fan filosofía».

Isse pensamento de Platón foi o que inqedou mais ós cubistas. Cando un artista fixa na tela non o que pasa senon o que permanece, non situa o ouxeto n-un lugar determinado senon no espacio, qu' é infinito. Nós poderemos engader como corolario á frase de Platón: «Os sentidos non perciben máis que o qu' está situado; o espírito o qu' está no espaci».

Seguindo esta concepción a obra de arte ofrece unha garantía de certeza en sí, é decir de verdade ausolutamente pura. Il será respeito ós ouxetos que representa o que é unha verba ó ouxeto que sififica.

D' iste xeito nós poseceremos a idea mesma dos ouxetos na sua esteriorización máis pura; nós teremos unha nova representación, é decir, que o artista facerá Beleza seguindo a Hégel «a manifestación sensibel da idea».

No arte, como na ciencia, ningún pode negar valor á imaxinación. Newton pr' atopar as leis da descomposición da luz non tiña milliores ollos qu' os demais; Huber, o mellor ouservador das avellas era cego; Beethoven compuxo as suas máis fermosas obras cand' era xordo.

Cand' o pintor s' atopa diante dos ouxetos, o primeiro traballo do seu espírito imaxinativo consiste n-un análisis dos mesmos ouxetos qu' il estudia nos seus deseños. Aproveitándose logo d' iste traballo de análisis, il separa os elementos primordiales que considera com' os máis beios e que son, según il, os signos incontestables da sua primeira idea ou da sua forma máis pura. Pol-a derradeira e valéndose d' un traballo sintético qu' il executa co' axuda de todol-os medios picturaes, il construye un conxunto novo de todos estes elementos.

Lembrémonos que as teorías veñen sempre dispois das obras. O artista, pois, deberá gardarse d' un esceso de método; pero debe desconfiar da eisaxeración contraria, pois é indubidabel que co' a influencia dos sentidos nada máis o artista caería na decoración pura e a emoción artística n-unha vulgaridade utilitaria que ningún pragmatismo sabería erguer hastr' a Beleza. Ademáis sabemos que a sensualidade, ista *cousa* de orden inferior, endexamáis suministróu ma-

nifestacións máis que nas épocas de decadencia.

Pr' o mellor equilibrio e o meirande brillo da beleza debe atoparse en toda representación de arte unha comparanza, unha confrontación antr' o que suministró o espírito e o que suministraron os sentidos. Y é da elución d' istas dúas fontes que xurdirá a emoción artística ou poética baixo a forma d' unha *elaxeración* que será o *livismo*. Compre donar a ista elaxe-

ración a xusta medida que nós preconizamos; pero iso é o segredo do xenio.

Tende presente que o Cubismo non é máis que un ensayo de notación nova susceptible de perfeccionamento e que non ten máis oxeto que propoñer ó eisamen da vosa sensibilidade conxuntos novos d' elementos de oxetos ben coñecidos e iso gracias á medios elixidos da maneira máis corda e máis tradicional.

CASTELAO

SEICIÓN ARQUEOLÓXICA

UNHA REUTIFICACION E UN PEQUENO DESCOBRIMENTO

D. Manuel Murguía no tomo 2 da súa *Historia de Galicia*, ó ocuparse do problema do emprazamento de Cinnania, a heróica vila galega tan gabada por Valerio Máximo, fai referencia a unha afirmación do P. Sotelo, según o cual, non llexos da aldea de San Martín d' Arauxo, no municipio de Lovios, eisiste un lugar chamado Cinnania, onde s'alcontran restos de fortes murallas feitas de pedra, ladrillos e cal indistintamente.

A ser certas as afirmacións do citado historiador, crar' está que o problema da localización da cidade que tan enérxicamente soupo resistir as llexións de Décimo Junio Bruto, estaría case resolta, mais desgraciadamente, os feitos son outros, e pol-o que podemos averiguar non foi n'ise lado do pintoresco val de Salas onde s' asentou a valente Cinnania, pois desexando comprobar por nós punto de tanto intrín, puxémonos á fala con persoas tan cultas e coñecedoras d' aquelas terras coma os Sres. Durán e Lorenzo, e da súa boca escoitamos qu' en todo aquil contorno non hai lugar que se chame Cinnania, nin moite que conserve restos de fortificacións nin de murallas.

Desiñáronos somentes coma lugar apropiado pra satisfacer a nosa curiosidade arqueolóxica, unha colina coñecida no país pol-o Castelo, outeiro de pouca cota, e de ladeiras moi pinas, coberta deic' a metade por un piñeiral e rematada por un amontonamento de hirtos penedos. Un d' eles que perto do cume avanza facendo unha especie d' ancha cornisa, aparece escavado interiormente, en forma de cono truncado, medindo a tal escavación catro metros e medio na parte inferior e tres na superior, que forma a boca, por unha fondura de cinco metros. O nivel do fondo de tan orixinal vasixa vese unha fura que atravesa a parede exterior do penedo, e que debe servir á maneira de tubo de desagüe.

Vese craramente que semellante obra que deben requirir bastante tempo, serviu a maneira de cisterna ou reservorio d' auga pra

xentes que poideran ter que resestir n' aquiles lugares as penalidás d' unha longa incomunicación, pero no nos sería tan sinxelo o descubrir que poideran ser estas xentes, si apegados na parte interior da dita cisterna non houbéramos atopado moitos vestixios do cemento feito de cal e polvo de tellas tan característico das obras hidráulicas dos romanos.

Xunto iste dato co nome de Castelo que leva o monte, que domina un longo anaco da vía militar d' Astorga a Braga entre as mansións Aquis Querquernis e Aquis Originis, faínos supor que alí deben eisistir un pequeno presidio encarregado da vixilancia da dita vía e pra cuyo servizo debeuse construír o reservorio, que pol-a súa orixinalidade consideramos dino de ser coñecido pol-os nosos lectores.

As escavacións no castro a Cidade

O temporal de chuva e neve que durante o mes d' Abril reinou na nosa provincia, impedíunos casi por completo proseguir os nosos estudos en col d' iste intresante castro.

Non embargante, nos poucos días que n' il se pudo traballar puxéronse ó descuberto dous fondos d' habitación de forma rectangular e fixéronse esporacións que nos permiten asegurar confirmadas as suposicións que aventuráramos no noso artigo publicado no núm. 10 d' ista revista: que o dito castro acollen tras seus muros unha poboación estable que alí edificou as súas moradas.

Así mesmo unha máis detida ispección das obras de fortificación, fíxonos ver que o primeiro resalte da terra, que na nosa primeira visita tomamos pol-a contra-escarpa do foso, encerraba os cimentos d' un muro tan forte e ben construído coma esoutros dous que falamos no número 10 d' ista revista.

FLORENTINO L. CUEVILLAS

OS NETOS DE CABRAL

*Os netos de Cabral, novos Cabrais,
— Marinheiros sonhando caravelas —
Yá trocaram o mar pelas estrelas
Vão mais perto de Deus, aguias reais.*

*Navegam nos espaços siderais
Aças ao vento, tendo posto n' elas
A Cruz Sagrada que fulgiu nas vèlas
Das velhas naus de outrora, as inmortais.*

*Ancia dum Povo! A Cruz das Descobertas
Vai de novo no ar, de aças abertas,
Aças dum Sonho, brancas, líriais!...*

*Comunga a Raça, em haustos, a Epopeia,
Não deixam fama sua em mão alheia.
Os netos de Cabral — novos Cabrais!*

SOUZA AGUIAR

ANXELUS

Grabado de LUIS HUICI

ARCHIVO FILOLÓXICO E ETNO- GRÁFICO DE GALIZA

VOCABULARIO DOS CESTEIROS DE MONDARIZ

(COMUNICADO POR E. PEINADOR LINES)

<i>Agarra</i> — — —	Mau	<i>Calmar</i> — — —	Ir ou estar
<i>Aguirres</i> — — —	Enriba	<i>Caxaca</i> — — —	Lobo
<i>Aquizos</i> — — —	Elquí	<i>Cantarillega</i> — — —	Pita
<i>Achapante</i> — — —	Cortador, carnicero	<i>Cardepias</i> — — —	Sardiñas
<i>Achepar</i> — — —	Morrer	<i>Camelas</i> — — —	Troitas
<i>Allabans</i> — — —	T...	<i>Carcar</i> — — —	Mirar
<i>Allezos</i> — — —	Alá lonxe	<i>Caricante</i> — — —	Olo
<i>Amocregado</i> — — —	Amigo, amancebado	<i>Caleses</i> — — —	Diñeiro
<i>Ananticos</i> — — —	Ano	<i>Canciras</i> — — —	Música
<i>Andavios</i> — — —	Cornos	<i>Carrelo</i> — — —	Corpo
<i>Andoriñas</i> — — —	Correspondenza	<i>Campina</i> — — —	Leira, finca
<i>Añada</i> — — —	Preñada	<i>Cachimbar</i> — — —	Afumar
<i>Areona</i> — — —	Carne	<i>Cariantes</i> — — —	Olos
<i>Argina</i> — — —	Canteiro	<i>Carillo</i> — — —	Irman
<i>Argueiro</i> — — —	Lelte	<i>Caspiro</i> — — —	Cabaleiro
<i>Arofaiharce</i> — — —	Confesarse	<i>Cachimbo</i> — — —	Pipa pra fumar
<i>Aroca</i> — — —	Muller, noiva	<i>Carolas</i> — — —	Curas
<i>Arvicaco</i> — — —	Burro	<i>Caronlo</i> — — —	Camifio
<i>Arrias</i> — — —	Pedras	<i>Caycoa</i> — — —	Eirexa
<i>Arrufiar</i> — — —	Queimar	<i>Calcurros</i> — — —	Zapatos
<i>Artelo</i> — — —	Demo	<i>Calcurveros</i> — — —	Zapateiros
<i>Artife</i> — — —	Pan	<i>Cegano</i> — — —	Rato
<i>Atagurrar</i> — — —	Casar	<i>Cenca</i> — — —	Cunca
<i>Ateligar</i> — — —	Remedar	<i>Certunio</i> — — —	Certo
<i>Atiscar</i> — — —	Ver	<i>Ciba</i> — — —	Casa
<i>Atrenar</i> — — —	Prender	<i>Cricadeira</i> — — —	Cazola
<i>Axabarrar</i> — — —	Acabar	<i>Cigota</i> — — —	Ramera
<i>Baldarvapura</i> — — —	Guardia-civil	<i>Cibornia</i> — — —	Casa
<i>Baldatapuas</i> — — —	" "	<i>Coladera</i> — — —	Bonita, hermosa
<i>Bai-de</i> — — —	Si	<i>Contrantas</i> — — —	Pantalós
<i>Balivaneza</i> — — —		<i>Corcaina</i> — — —	Home
<i>Balivaneze</i> — — —		<i>Contranquillos</i> — — —	Calzoncillos
<i>Banquejuelo</i> — — —	Banco	<i>Cotabello</i> — — —	Canteiro
<i>Barrufar</i> — — —	Orinar	<i>Cormanexo</i> — — —	Irman
<i>Bermellas</i> — — —	Cereixas	<i>Cortes</i> — — —	Carpinteiro
<i>Brexena</i> — — —	Eirexa	<i>Coifa</i> — — —	Cama
<i>Borreante</i> — — —	Albañil	<i>Coima</i> — — —	Cama
<i>Bornia</i> — — —	Augardente	<i>Coiba</i> — — —	Casa
<i>Boria</i> — — —	Pan	<i>Corriente</i> — — —	Fonte
<i>Boliaño de golto de pias</i>	Barco	<i>Cuxa</i> — — —	Cama
<i>Boliaño</i> — — —	Carro	<i>Culembria</i> — — —	Bonita, hermosa
<i>Borrufadeira</i> — — —	Bacenilla	<i>Curcarrubiar</i> — — —	Rascarse
<i>Buza</i> — — —	Encargado	<i>Curbillos</i> — — —	Faba
<i>Buzele</i> — — —	Revólver	<i>Cuevo</i> — — —	Barrio
<i>Buliaño de estoas</i> — — —	Coche	<i>Cuscullante de curistel</i> — — —	Espello
<i>Calanta</i> — — —	Peseta	<i>Cuscúñas</i> — — —	Coñocer

NOTAS DEPORTIVAS

FOOTBALL

N-o campo de Coya en Vigo, celebrouse o 14 de Mayo a final do campeonato de *football* da España entr' os potentes grupos do «F. C. Barcelona» y-a «Real Unión de Irún».

A alegre cibdá viuse por este gallo animadísima.

Houbo moita cristiandá de forasteiros de todol-os lados da nosa terra e de moitos puntos da España e tamén de Portugal.

O partido, arbitrado por un xuez parisién, M. Balway, chegou horas antes da capital da Francia, foi d'unha beleza futbolística escuencial.

Os catalás, de un xogo preciso e seguro, apoyados no seu maravilloso porteiro Zamora, lograron na primeira fase do encontro asegurarse o campeonato por 3-1.

Os irundeses c' unha desvantaxa tan sensíbel tiveron un segundo tempo de xogo imponente, parecendo o *roulean* ruso, pero a falla de precisión no remate final y-a inseguridade do seu gardameta, trouguéronlle como consecuencia un resultado máis brillante pr'o seu adversario: 5-1.

En verdade ganou o que o mereceu. O Barcelona demostrou, non sómentes máis precisión nos seus ataques e defensas, senon máis saber en tod' o partido.

O Irún foi un equipo que xogou moitísimo máis qu' o seu rival, pero tend' algunha línea

froxa coma a dos *backs* y-a da meta, a catástrofe, si non era d' esperar, era de temer ó menos n-un partido en que se ventila a posesión do máis outo galardón nacional.

O público, unhas dez mil almas, mostrouse tod' a serán en favor dos reloxos mozos do Norte, representantes, ó decir dos enterados, do verdadeiro amateurismo español; máis a última hora, ó fin yo cabo, concededor a fondo do *football association*, rindiuse co seu aprauso ante o millor, o Barcelona, ó que se lle acusa ou acalofia de prodigar os miles de pesetas pra ter os millares futbolistas.

O campo da final, espréndido como pudera estal-o millor terreo inglés. A organización, maravillosa. E a recaudación, estupenda: estrebreceu o record d' España.

Os *teams* formaron así: *Barcelona*: Zamora, Sarroca, Planas, Samitier, Sancho, Torralba, Píera, Martínez, Gracia, Alcántara, Sagibarba. *Irún*: Mugunora, Berge, Emery, Eguiajabal, René, Gamborena, Echeveste, Zabala, Patricio, Asurga e Costa.

HANDICAP

NOTAS FINANCIERAS

O BANCO DE DESCONTO «PEDRO ROMERO Y HERMANOS»

No mes de Noviembre do ano pasado, o xuez de primeira instancia d'Ourense, D. Ladislao Roig Mariño, ditou un auto declarando en estado de suspensión de pagos ó Banco de desconto «Pedro Romero y Hermanos», que recibira n-as suas caixas os aforros das nósas anduriñas conseguidos a costa de moitísimos traballos alén do mar.

A xulcio dos técnicos a declaración en estado de suspensión de pagos de dito Banco conseguíuse indebidamente, pois dín que o seu verdadeiro estado é o de quiebra e que non se cumpriron os requisitos de forma que elixi a lei e son de carácter sustancial.

Convocada pol-a Cámara de Comercio houbo na mañá do día 5 de Mayo no Teatro Principal unha xuntanza de acreedores do referido banco. Aberta a sesión, o segredario da Cámara, señor Carballo, leu unha carta firmada pol-a señora D.ª Anxela Fornovi e mais pol-a señorita doña Josefina y-o seu irman D. José Romero, en porcento de socios do Banco en suspensión de pagos, na que decía que habendo fuxido o socio administrador pregaban á Cámara se dinase autuar de mediadora c'os acreedores convocándos ó efecto onha chuntanza pra ver de chegar on acordo amistoso que, evitando a intervención do Xuzgado, asegurase ós perxudicados a máis cantidá na cobranza dos seus cretos.

Despois de moita parola, nomeouse unha Comisión que se comprometeu, entr' outras cousas, a estudial-o millor medio de conseguir que os bés do balance, que figuran a nome do socio administrador, viñesen legalmente a formar parte do activo social.

Pol-o gallo da suspensión de pagos d'esta entidade bancaria, naceu a cuestión xurídica de si os saldos de conta corrente y-as libretas de depósitos a prazo e con intrín, son depósitos ou non-o son. Como iste é un asunto acerca do que se falou moito, non queremos deixar de dar a conocer ós nosos lectores o noso pensamento respecto ó particular.

Vel-eiquí a nosa parecer en col d' iste asunto:

E doutrina legal que mereceran en todo caso o conceuto de acreedores dos Bancos por depósitos voluntarios os poseedores dos seus billetes y-os que o fosen por «saldo de conta correntes» e'os mesmos establecementos (art. 23 da lei do 28 de Xunio do 1856 sobre creanza de

Bancos na península. *Gaceta* do 29); e por esto o artículo 181 do Código de Comercio dí que os Bancos terán a obriga de cambear a metálico os seus billetes no momento mesmo da sua presentación pol-o portador, y-o mesmo corpo legal dispón que os Bancos conservarán en metálico nas suas caixas a coarta parte pol-o menos do importe dos depósitos, das contas correntes e dos billetes en circulación (art. 180) e que o importe d' istes, unido á suma representada pol-os depósitos e contas correntes non poderá pasar do importe da reserva metálica e dos valores en carteira realizables no prazo máisimo de 90 días. Como se ve, n-istes artigos do Código de Comercio, que como a lei de 28 de Xaneiro do 1856, regulan o funcionamento dos Bancos d' emisión e desconto, as contas correntes bancarias, ou imposicións de metálico en conta corrente, conservan o carácter de depósitos: esta é a razón de que o art. 28 do Regramento do Banco d' España, aprobado por Real Decreto do 5 de Xaneiro de 1901, referente ás contas correntes d' efectivo, diga que solo se considerará como «saldo disponible» en conta corrente, o importe dos fondos entregados en metálico y-os procedentes dos valores xa realizados. O mesmo carácter xurídico de depósito conservan as contas correntes d' efectivo no Código de Comercio que rixe na zona d' influencia española en Marruecos, a cual, ademais de definir o trato de conta corrente bancaria, cousa que non fai o que rixe na península, no seu art. 418 establece a obriga no correntista-caixeiro de ter a disposición do conta correntista imponente o saldo da conta corrente. Pero aínda hai mais: o Tribunal Supremo incruzo reconece o carácter de depósito á conta corrente mercantil: na sentenza do 30 d' Abril do 1891 (*Gaceta* do 19 de Xunio) declararon que quén recibe mercancias por conta d' outro ademite un depósito irregular que lle transmite o señorío d' elas.

Porque a conta corrente bancaria devengue intreses non por eso o seu saldo perde o carácter xurídico de depósito: o art. 23 da lei do 23 de Xaneiro do 1856 sobre a creanza de Bancos d' emisión e desconto y-os arts. 180 e 182 do Código de Comercio referentes ós mesmos Bancos, non distinguen entre contas correntes bancarias con intrín e sin intrín. O pago d' intreses nos depó-

sitos e nas contas correntes depende da súa natureza económico-xurídica, é dicir, de que o depósito sexa regular ou irregular: como no depósito regular o depositario está obrigado a conservar e restituir os oxetos recibidos, o natural é que o depositante retribuya o servizo ó depositario (arts. 52, 56 e 57 do Regramento do Banco de España); como no depósito irregular o que se deposita é únicamente a *cantidade*, non cada unha das monedas, cuxo señorío adquire o depositario, podendo servirse d'elas nos seus negocios habituais que non impliquen azar (art. 418 do Código de Comercio da zona española de Marruecos e arts. 180 e 182 do Código de Comercio da península) con tal de ter á disposición do depositante, en calquer momento que o desee, o todo ou parte da cantidade depositada, o corrente nos usos mercantiles de todas as prazas é que o depositante non pague retribución algunha ó depositario e perciba intreses (art. 48 e 65 do Regramento do Banco d'España e art. 2.º do Regramento da Caixa de Depósitos do 22 de Setiembre do 1904) cuxa percepción imprica de dereito a renuncia tácita, por parte do depositante, ó dereito que lle dá o art. 1770 do Código civil.

A percepción d'intreses no depósito non altera, pois, a súa natureza xurídica (art. 1760 do Código civil) con arreglo á nosa lexislación cívica o depositario (art. 304 do Código de Comercio) ou percibidos o depositante (Real Orden do 22 d'Agosto do 1862. *Gaceta* do 23;

art. 65 do Regramento do Banco d'España do 5 de Xaneiro de 1901 e art. 2.º do Regramento da Caixa de Depósitos do 22 de Setiembre do 1904, e sentenza do 7 de Febreiro do 1891, *Gaceta* do 27 de Marzo), pois do contráreo os depósitos a que fan referencia os arts. 55, 56 e 76 do citado Regramento do Banco d'España serían tratos de locación de servizos.

Tampouco afecta á natureza xurídica do depósito o que os Bancos de desconto podan dispor do diñeiro depositado n'elles nas operacións a que se dedique que non sexan de azar; o depositante somentes deposita a cantidade, non cada unha das monedas; non se trata da facultade espresa a que fan referencia os arts. 309 do Código de Comercio, 1767 do Código civil, porque trátase d' unha facultade limitada pol-a obriga de ter os fondos dos depósitos e contas correntes á disposición dos depositantes e conta correntistas impositivos e ter na caixa a coarta parte polo menos en diñeiro do seu importe, e que non excedan do importe da reserva metálica e dos valores en carteira realizables no prazo máximo de 90 días, e de publicar no prazo legal o estado da súa situación. Ademais, o art. 310 do Código de Comercio di que os depósitos feitos nos Bancos rexíranse pol-os arts. 180 e 182 do mesmo, e d'elles resulta manifesta a facultade dos Bancos de dispor do diñeiro dos depósitos e contas correntes, sin que en ningún caso nin por ningún motivo a natureza xurídica do trato do depósito sufra alteración.

ARTURO NOGUEROL

OS HOMES, OS FEITOS, AS VERBAS

PHILEAS LEBESGUE

O noso ilustre colaborador vai recibir unha outra proba d'admiración e do amor que lle teñen os seus paisanos. Respondendo ó chamamento do boletín *La République de l'Oise*, estase facendo unha antoloxía d'as máis representativas páxinas do grande escriptor d'os agros de Beauvais.

N-as letras francesas é Phileas Lebesgue un espírito orixinal de fondas raíces na súa terra, e dempoixa comprendon d'as terras alleas.

Preto do cosmopolitismo de París, soupo beber n-as augas eternas do seu corrunchado natal, na alma do seu pais labrego, un dos que forman o corazón da vella Francia. Terra de bendición,

doirada de fartas sembraduras, rendecente de lameiros, espellante de doces riveiras, dominada pol-as lanzas oxivas da catedral de Beauvais! Labrego il mesmo, cultivando n-un sentido patriarcal seu eido herdado, sinte unha cordial hirmandade por todas as abrentes rexionalistas e nacionalistas d'os tempos novos. Ama a Galiza, comulga con nesco no mesmo altar d'idealidade. A obra iniciada pol-o boletín departamental de l'Oise é necesaria, dada a variedade na produción literaria de Lebesgue e a rareza de moitos d'os seus libros. O poeta de *Buisson Ardent* e de *Servitudes*, o dramaturgo do *Mystère de Jeanne-Hachette*, o novelista de *L'Ame du Destin*, de *Pèlerinage* e moitas mais, o prodixioso

intérprete d'os mais varios folclores, o agudo teorizante gramatical e estético, tén en NOS e nos seus lectores unha fonda simpatía.

Agradecemos a comunicación mandada por *La République de l'Oise*, faguendo nós a propaganda pr' a mór da antoloxía que se prepara. Pregamos ós nosos lectores pra que se suscriban a esta obra na nosa Administración. Ofrecémoslle a mais d'un incomparable libro unha ocasión de dar proba d'afeuto e gratitude a iste grande amigo de Galiza, Phileas Lebesgue.

TEATRO GALEGO

TREBÓN, por ARMANDO
COTARELO VALLEDOR.

O ilustre catedrático de Santiago fixo representar en Santiago e mais na Cruña, con moitísimo aprauso, esta farsada, que foi un dos mais sonados trufos do noso teatro nazonal.

Trebón, que ten unha fabulación sinxela, ben desenvolta, aínda con certos recursos simbolistas axeitados e aproveitados con boa man, non deixa de ter imitancia con algunhas obras do moderno teatro rural portugués, com' de Calros Selvagem, e c' *Os Lobos* de Correia d'Oliveira e Lage. Ora, qu' é unha obra na que todo se resolve ben: o trebón pasa, e volve a rayola do sol...

As persoas téñense de pé, e hainos tan ben conseguidos com' o petrucio Cibrán e o Tralo, a medio simbólica Tia Suriña, a Sabela, figuras qu' encarnan a tradición, por mais que n'iste punto, a intención do autor amóstrase un pouco indecisa. É un cadro de vida patriarcal e pura, onde un home a quen o vicio y o crime levaran lonxe da aldea, volve d'intruso, traguendo un trebón de traxedia; mais ó cabo, vése il tamén conquerido pol-a aura de bondade dos qu' il dañou.

Trebón está escrito no galego rico e nobre d' un mestre da fala. Na escea, o estilo y a lingoa téñen ademais unha rara musicalidade qu' encantou ás xentes, e que é unha boa proba da superioridade da lingoa galega.

ALÉN, por JAIME
QUINTANILLA

Pol-o d' agora, tendo en conta a educación do noso público, viciado pol-o decadente teatro castelán e por traducións do mais ruin que s' escribe no extranxeiro, que é o que nos tran as compañías que por eiquí veñen, o *Alén* do Quintanilla terá que ficar coma teatro pra ler...

É unha peza de teatro estático, d' acción puramente interior, na que non pasa nada, na

qu' os persoaxes caxeque non se moven, caxequ' apenas falan, porque n-ela si que o autor—apesares de ser il un mestre da oratoria—conseguiu retorcerlle o pescozo á elocuencia, de sorte que non hai na obra nin parrafadas, nin sentencias campanudas, nin tan xiquera os preciosismos un pouco rebuscados que puxo en *Donosíña*.

Alén é un drama nas almas, un drama no silencio. É unha estória verdadeira, que pasou aló en Nova-York antre persoas d'outras patrias, interpretada e sentida asegún as normas da y-alma galega. É un dos moitos méretos que tén a obra do Quintanilla, que é unha das mais serias e barudas mentalidades da nova Galiza.

MAL DE MOITOS e TRATO
A CEGAS, por E. CHARLÓN e
M. HERMIDA.

Estas duas peziñas foron xa aplausadas moitas veces pol-o público. Son das típicas do noso teatro costumbrista, con todo o bondoso humorismo da nosa raza, vena qu' endexamais se pode esgotare, namentral-o pobo galego exista.

Os autores Euxenio Charlón e Manoel Hermida, son dous obreiros, rapaces despertos e intelixentes, nobres almas cheas d'enxebreza, qu' íles mesmos representan as suas obras, xuntando o seu talento de cómicos ó seu talento d'escritores. Iles perpetúan no noso tempo o tipo glorioso do obreiro-artista, do tempo dos Mestres Cantores. Benia nosa Terra qu' aínda ten homes así...

LIBROS

O BAILADO
por TEIXEIRA DE PASCOAES.

Bén coñecida é a personalidade de Teixeira de Pascoaes. Dende que a revista NOS salu ó público xa levamos dito moito d' il. Pro non-o dixemos todo.

A meirande parte dos artistas actuais acábanse cando se definen, e o pouco intrínseco que saben espertar no lector atúase baixo unha capa d'indiferencia ó ver a autitude forzada en que se poñen. Dixérase que adoutan unha postura teatral pr' a representación d' unha farsa. Teixeira non encadra no marco d' ista crás.

Amóstrase en *O Bailado* c' unha nova forza de beleza e d'intrínseco, e sabe casar d' un xeito tan maxistral o outo lirismo da sua poesía sempre nova e saudosa co'a filosofía simbolista, que adquire n'iste poema en prosa un concepto de derradeiro creacionista.

Non queremos xunguilo a ningunha escola. Por riba da nosa intelixencia que cecais lle poi-

dera topar puntos de contanto con Poë, Meredith, Maeterlinck e outros, está a nosa admiración. Iste raro amor ó fantasma vivo; a ledicia dos tipos tenebrosos feitos de mistéres e de brétemas; a concepción das almas escuras e pensadoras abocadas a un abismo impenetrabel teñen o rubor sentimental do espírito forte do grande Edgardo Poë. Pra calquer intelixencia farrapenta, feita de residuos d'outras intelixencias, que teñen coma máisimo creto de xuício a realidade d'un impuro siloxismo lóxico, ista tendencia s'é nobre indicalles unha marcada influencia de Poë. Eu, somentes quero ver unha fraternidade ancestral que a despeito do tempo únese co vencello d'unha mesma inspiración.

O mistecismo craro e ben definido que rezuma da súa y-alma espallada e contida en todas as almas que viven nas follas do libro é como un tenro piar de paxaros nunha fronda plúneirosa alumeada por un craro luar. E todo iste mistecismo tan seu, tan de raza, non lle debe a ningún. Certamente que Maeterlinck foi un grande misteco... pro anque moitas casas están feitas de pedra non teñen todas un mesmo dono.

O *Bailado* é o mesmo Teixeira tratado n'unha intimidade de visita. N-un prólogo cheo de poéticas mentiras, peneiradas nas imaxes das cousas irreais olladas c' unha intención de filósofo vai deixando a súa y-alma belamente dormida n-un sono de pantasmas. E na febre quarentena do seu sono lémbrese doidamente dos risos agudos e feridores das calveras peladas que danzan no sepulcro un bailado de meigas.

Coma si fora un *leit-motif* de tod'a súa vida por tod'a obra corre com' unha nube sentimental de *Saudade*, é ten plindurado d'iste sentimento a continua preocupación de súa vida.

«Para mín foi tudo—esquirbe—a hora em que a Saudade se me introduziu no coração. E nunca mais me abandonou. Foi n'uma tarde da minha infância, velhinha tarde com os doirados já escuros, como o antigo altar de Nosa Senhora na igreja de minha freguezia. N-essa tarde, intimamente deslumbrado não sei porque tristeza, eu aparecí na verdade sobre a Terra.»

Unha miuda esfolepa de sentimentalismo rega deleitosamente o ermo froitoso da súa y-alma.

Libro aberto é unha tempestade de cheirumes que rescenden das pechas redomas onde garda as almas qu' amostra c' unha ledicia de alquimista medieval Acochado na praia dos sentidos escolta os berros dos paxaros enloitados, fúnebres coma panos de cimetereo, tristes coma noites desceadas que lle veñen a cantar

as cantigas deloridas das almas inquietas. E sábelles entregar de tal xeito, ás cousas astrautas unha y-alma tan estrana, que ó sentilos vivir tan vagamente, se dixera que as rodean as tenebras bretemosas d'un sono de opio.

Na feira dos valores ausolutos, iste novo libro do mestre é a rotunda afirmación do seu espírito que se amostra ergueito com' unha bela Valkyria que baixase d'un ceo de plomo envolta n-un pouco de fume, cantando un valente jo-to-ho.

CONTOS BÁRBAROS

por A. PEREIRA CARDOSO.

Adiántase xa o autor a decírnos qu' iste é o primeiro libro qu' esquirbe en prosa. Ten publicado outro nomeado *Almas*, en verso, que tivo un franco éxito de librería.

Contos Bárbaros, como xa o nome o indica, é unha pequena colección de contos curtos, é precisamente esta pouca extensión deficiente e imposíbil a desenrolo d'unha trama que lle podería dar a categoría de conto. Cecaís conviríalle millor a desafiante de «bocetos» de contos.

Aírgus d'íles—*A lareira*, *A torna das Aguas*, *A tia Leandra*—fanse notar pol-o estilo marcadamente rococó en qu' están esquirtos, e as demasiadas descrições qu' abafan ó libro teñen un senso acentuadamente notarial.

En *Lama*, *Un legado*, síntese craramente a influencia perniciosa de Zola, e iste realismo *demodé* cando non vai ben asentado n'unha Fisioloxía experimental perxudica grandemente. Os estados patolóxicos dos personaxes desenrólanse arbitrariamente, e o final do conto é inesperado e irracional según a escola realista á que se xungue.

Non embargantes, pol-a soltura da frase e por moitos anacos de cousas boas que s' atopan espalladas en *Contos Bárbaros* é diño de ser leído.

MVSA PAGÁ

por TOMÁS DA FONSECA.

Valentemente, coa nobre franqueza d'un home despreocupado, enche unhas cantas follas do prólogo c' unha apoloxía do Artista e da Beleza. Inda que doutrinariamente desentimos radicalmente das afirmacións un pouco demasiado ouxetivas que Tomás Fonseca espalla c' unha franqueza d'apóstol, é mais d'apóstol convencido, temos que decrarar en xusticia que sentimos unha fonda simpatía por iste atrevemento d' encoiro espiritual tan pouco común n-estes tempos d'entroido en que todo artista íspese c' un traxe d' época pr' asistir onha xunta de tolos «snobistas».

Herdeiro directo d'un Virxilio novecentista soupo afogar antr' os seus brazos fortes de gladiador ás musas pálidas e decadentes que fuxiron desfeitas n-unha caneira de meigas de Aquelarre; e abroquelado tras o penedo esbranqueado das mentiras piadosas d'un Olimpo esfarelado, non quer sentir o férreo picacho da ETERNA idealidade que vai despaxando os pazos marmóreos das antigas divindades.

Eu non sei por onde, eu non sei de qué, sinto tamén esa incompatibilidade psicolóxica dos poetas acogullados coma repolos pechos que foran moi regados coa regra fabulosa d'unha auga cenaguenta e cheirosa. Poetas rás, que cantan na noite a salmodia monotóna d'unha mesma cantiga. Poetas curuxas, que cantan doidamente dentro da focha merdolenta do seu espírito a tristeza boba das nenas fracas como husos desgastados e teñen a y-alma fofa d'un sapo namorado.

Tomás Fonseca ten o agarimo belo dos homes sáns que rín ó sol e sábense mollar en auga de choiva. E d'iste modo sementes pódese sentir a Terra como il a esquirbe no seu *Hino á Terra*.

Hino á Alegria é unha composición d'unha feitura irreprochabel, chea d'optimismo que rescende d'unha y-alma forte e ben temprada.

As nomadas *Canções* teñen a beleza contida das estatuas pagás, supremo creto do artista que soupo ollar felismente o minuto de Beleza qu'encerran as cousas mortas dentro da friaxe da vida. Temos que faguer resaltar antr' elas: *As andorinhas*, *Aquela sombra é Noite de tebre*.—Ramón Villot.

A HORDA,
por JOAO DE CASTRO.

Iste poema trágico, esta epopea abstrata, chamounos moito a atención, porque non agardábamos nas letras portuguesas nada tan ispidamente forte, tan intelectual, tan orgullosamente ergueito.

Coñecíamos *Rainha Santa* de Joao de Castro, poema estraño que comentáramos hai tempo en *A Nosa Terra*. Poema de rara fondura, onde Joao de Castro, cecais aló no mais escondido, arelaba adormental-o pulo da sua y-alma no colo maternal da santidad da Terra...

Mais agora, o seu espírito camiña pol-os vieiros que levan ós mais ergueitos cumes heróicos, por onde pasou inda fai pouco Zaratus-tra, faguendo do seu curazón un chafariz.

«É de noite: agora s'ergue mais outo o canto dos namorados. E o meu curazón é tamén un canto dos namorados.»—(Nietzsche, ALSO SPRACH ZARATUSTRA).

Joao de Castro canta en *A Horda* a paixón humana e filosófica do que ha salvar á horda a pesar d'ela mesma pol-o seu sacrificio. É a psicoloxía teórica, mais verdadeira, necesaria, ausolutamente certa do Héroe, o que o Héroe leva no curazón, e que endexamais ha de ser descuberto pol-a horda, anque coma o Tiran de Joao de Castro, o héroe s'arrinque o curazón do peito pr' amostarillo. Mais ise segredo do curazón do héroe, amóstrase na intimidade co' aqueles que sendo carne e sangue da horda, viven por riba da vida da horda mesma, embora da sua comunión co' ela tiren a sua eminencia e aristarquía.

Así, o misterio que Joao de Castro nos quer revelar, cecais o *misterio social* por escelencia, está na conversa de Tiran co Gran Sacerdote...

Voltamos ás páxinas de Biblia Moderna de Nietzsche e de Carlyle, e ventamol-a Ética do *Nirmanakaya* na que todo o anarquismo, todo o budhismo, todo o nihilismo háchanse trascendidos e superados pra sempre. Ética do Superhome, revelada no libro de Joao de Castro por Tiran erguendo nas maus o curazón sangui-fiento, com' a hostia sagrada.

Eis o nobre libro de pensador e de poeta, libro profético e solemne, ben dino do país qu'agarda ó Encoberto, que nos mandou Joao de Castro. En xustiza, iste libro debe conquistar ó seu autor un nome imortal nas letras portuguesas.—V. R.

MÁGOAS,
por JUAN VIDAL MARTÍNEZ.

Iste folletino con pouco mais de trece poemas, feitos, asegún nos dí o autor do prólogo, Lois Amado Carballo, por un rapaz moi novo, imítase ate pol-a presentación tipográfica ós libros d'outros tempos, cando a literatura galega coma que tiña medo de s'apresentar á luz do sol, e aínda advertían na portada qu'o libro estaba escrito en galego...

Hai eiquí, en realidade, poemiñas de pouco valor, coma o titulado *Non podo deixal-a Patria*. Hai outras, com' a que principia o libro, seguindo a tradición lírica enxebre, qu'están ben. Hai versos d'amor, e versos ó xeito do pobo. E istos derradeiros, sobre todo o V poema curto, foron os que nos gustaron mais. E fica dito, qu'ánque teña defeitos por il adiante, o libro comenza e remata ben.

OUTROS LIBROS.

Recibimos tamén: *Infanta*, por Manuel de Figueiredo; *Bodas de Vinho*, de Antonio de Cértima; *Dias de festa*, por Ana de Castro Osorio; *Leomil*, de Antonio de Séves; *Pingas d'orballo*,

de Roxelio Rodríguez Díaz; *Brelan Marin*, de Eugène Monfort, e *La Luna, el Alma y la Amada*, de Xavier Bóveda, dos que nos ocuparemos no número que ven.

REVISTAS

CÉLTIGA

A empresa editorial *Céltiga* foi creada no Ferrol por un fado d'amigos ó fronte dos que figuran Jaime Quintanilla, Ramón Vilar Ponte, Manoel F. Barreiro, Flz Alvarez do Castelo e Manoel Morgado.

Céltiga editou o *Alén*, do Quintanilla; e *Mal de moitos e Trato a cegas*, de Charlón e Hermida. Ademais, publica unha novela mensual, das que xa van tres: *Saudade*, do Quintanilla; *Os catro cisnes brancos*, de Loney Chisholeu, e *Almas mortas*, d'Antón Vilar Ponte. D'elas ocupáronos no número que ven. Imeldo Corral, Castelao e Camilo Díaz fixeron pra estas tres noveliñas preciosas portadas.

Céltiga, que se propón realizar unha boa obra de cultura popular, faguendo que todos podán mercar obrinhas de literatura escoleita, conta coa colaboración dos mellores escritores e artistas da Galiza na hora d' agora.

ACCION GALLEGA,
revista mensual de Casa de Galicia.
Buenos Aires.

Recibímol-a intresante revista que tanto honra á «Casa de Galicia» de Bós Aires, e que manifesta a vida espiritual d'aquela colonia galega. NÓS agradece a acollida que *Acción Gallega* lle dispensou.

O número 16 d'esta revista (Nadal, 1921), dedica moitas páxinas a estudar a arte do noso gran Castelao, en traballos de Blanco-Amor, Javier Insua e versos de Eladio Rodríguez González, insertando ademais moitos dibuxos, inéditos algúns, do grande artista, antr' eles unha caricatura do ilustre Said Armesto, ó que pon unha lembranza Xoquín Pesqueira.

Trai tamén vistas do soberbio campo de festas e sports de «Casa de Galicia», e reseña de varios xantares.

Intresantes tamén os números de Xaneiro e Febreiro d' iste ano.

TERRA GALLEGA,
Habana.

Esta revista, órgano da Xuntanza Nazonalista Galega da Habana, fai na illa de Cuba unha valente campaña galeguista. N-ela escriben principalmente Andrés Rodríguez Orxaes, Tomás Rodríguez Sabio, Fuco G. Gómez e Si-

nesio Fraga. Trai de cote poesías dos mellores escritores galegos antigos e modernos. Adicou un número moi intresante á lembranza do Mariscal Pardo de Cela. N-outro número hemos adicar mais atención a iste boletín.

A AGUIA
números 115-117. Porto.

Leonardo Coimbra principia un estudo en col do *Bolchevismo e as categorías colectivas nas transformacións sociais* feito d' o punto de vista da súa filosofía, que n-iste asunto está cos principios da democracia tradicional. Esta cree o eminente pensador que ten que se salvar de cote, porque todol-os ataques contra d' ela estan feitos coa Razón esprimental que é a nai e fundamento da democracia mesma. Anxelo de Moraes trai un ensaio criacionista d' *Ideología republicana*. Antonio Arroyo estuda *A figura de Maria de Noronha no Fray Luis de Sousa de Garret*. Versos de Antonio de Sousa, Alvaro de Moraes, Alfredo Brochado, Antonio Noriega Varela, Hernani Cidade e Luis Cardico. Páxinas artísticas de Soares Lópes.

HERMES,
revista del País Vasco.

No número de Marzal, un artigo de Salvador de Madariaga tratando de Valle-Inclán. O Madariaga—que por certo n-iste artigo, amosra un coñecimento que poucas veces s' atopa da cencia dos nomes—considera coma nós ó Valle-Inclán como un galego asimilado por Castela, esto despois d' afirmal-a persoa de fortententes diferenciada da literatura galega, que coma outros moitos, atopa un pouco feminina. Esto ven de que, eles confunden a masculinidade coa violencia, ou coa rudeza. Tamén remarca o Madariaga que a obra de Valle-Inclán non ten un miolo d' idealidade que a poda salvar do decorrer do tempo. Mais si así non fora, pode que non fose Valle-Inclán o puró artista que é, e aínda o *dilettante* que quixera ser. Galiza ten un Valle-Inclán coma Irlanda tivo un Oscar Wilde.

No número d' Abril, Ramiro de Maeztu—que xa vai vello e canso d' abondo—sigue dándolle voltas ó lirismo galego-portugués. Maeztu non da mostras de coñecer ós escritores galegos, senon somentes ós portugueses de mais sona, porque Maeztu non está feito do pau dos descoñecedores; viaxou sempre pol-os camiños abertos por outros. Outro artigo de Maeztu sobr' o mesmo tema xa o comentara eu de paso en *La Zarpa*: «Ramiro de Maeztu, non se quer convencer de todo, de que sexan as brétemas atlánticas as augas-nais do noso lirismo—o lirismo portugués

coma il dí... Poido atopar unha razón mais fonda—esto sen qu'eu lle tire a Taine, non xa unha miga, senon a moita razón que ten—poido atopar unha razón mais fonda: o lirismo está no noso sangue celta».

No artigo de qu' hoxe damos conta, decídese ó fin y-ó cabo por Taine pr' esprical-as diferencias da y-alma galego-portuguesa e a y-alma castelán. Acollerse a Taine, é, pol-o menos porse en razón.

Ora, hai dúas cousas importantes pra nós no artigo de Ramiro de Maeztu no *Hermes* d' Abril: unha esta confesión sinxela: «el genio portugués fecunda nuestro espíritu con dos grandes novelas de caballerías: el *Amadís de Gaula*, de Lobeira y el *Palmerín de Inglaterra*, de Francisco de Moraes, y con la primera de las novelas pastoriles, la *Diana* de Jorge de Montemor... Claro está que a la fecundación portuguesa no tarda en responder la creación castellana y así puede decirse que el *Quijote* es la respuesta realista que dá Castilla tanto a los libros de caballería como a la novela pastoril». Eiquí vése ben a oposición do espírito castelán ó noso espírito.

Outra é a tradución que fai d'aquela cántiga tan citada por Teixeira de Pascoas:

Chamémeme tua vida
E tua alma quero ser,
A vida acaba com a morte
E a alma não pode morrer.

que Maeztu desvaloriza e anula coma poesía n-esta forma:

Me llamaste vida tuya
y yo tu alma a ser aspiro,
la vida acaba en la muerte
y el alma sigue camino.

O que nos amosstra a radical diferenza das dúas línguas.

No mesmo número: *La Estética de Maragall* por Joan Estelrich.—*Vicente Risco*.

HESPERIA,
revista teosófica y poligráfica,
Madrid.

O eruditísimo y-orixinal polígrafo Dr. Roso de Luna, que tanto leva feito pra popularizar na Hespaña as doutrinas de H. P. Blavatsky, e pra investigar e revelar os sinais desperdigados do ocultismo ibérico, publica agora esta intresante revista, na que vai insertando os seus traballos derradeiros. Dos números publicados debemos sinalar os notabres artigos titulados: *El Culto ofítico en España*, de Fernando de la Quadra Salcedo; *Simbología ophíta*, por Joan de Morales; *La Peña Tu de Asturias* y los *Postallantes ibéricos*, e os estudos de Roso de Luna sobre as *Mil e Unha Noites*.

EL EBRO.

A revista da mocidade aragonesista aumentou o seu formato e millorou a súa presentación. Coma de cote, debemos notar n-ela a densidade da súa doutrina polítea, ben documentada, a súa firme e seria orientación e a valentía conque espón o seu ideal.

Por certo que hai elí quen quer recabar pra Aragón a leenda do San Graal, empeño no que o fondo senso estórico dos aragoneses non leva camiño de trunfar. (Véxase: *El Santo Grial y San Juan de la Peña*, no número de Febreiro, 1922).

BOLETIN DE LA SOCIEDAD
CASTELLONENSE DE
CULTURA.

Ista revista traí de cote traballos estóricos, filolóxicos e folklóricos referentes á rexón castellonense, desenvolvendo un labore verdadeiramente costrutivo, dos que tan precisos son no noso tempo.

NOS

AGUAS MINERO-MEDICINALES
BICARBONATADO-SÓDICAS
MONDARIZ

NÓS

SERANTES E COMPAÑÍA

FARIÑAS E COLONIAS

Ponte Mayor y - Ourense

QUEREDES VESTIR BARATO E CON ELEGANCIA?

Pois, encargade a feitura
des traxes na xastrería de

José María Rodríguez

Pereira, 2 - OURENSE

Manuel E. Enriquez

Médico - Oculista

asisten, pago pol-o Goberno español,
as clinicas das Universidades de Zurich
(Suiza) e Würzburg (Alemaña)

Consulta diaria no Hotel Miño :-: Ourense

GRAN CAFÉ "LA UNION,"

O MILLOR SITUADO E DE MAIS CONFORT

BILLARES - VARIETÉS - SEXTETO

Nóvos propietarios: MANUEL VAZQUEZ :-: EULOGIO ALBERTE

PEREIRA, 13

TELÉFONO NÚM. 61

SANATORIO QUIRURXICO D' OURENSE

DIRIXIDO POR

D. Manuel Pol Piñeiro

D. Manuel Peña Rey

Cirurgia xeneral y-especialidads

Xinocologías e partos

Instalado en sitio sano e pintoresco (carretera da Lofia).
Conta con elementos precisos pr' a boa asistencia dos operados.
Moi logo instalará RAYOS X.

PRA DETALLES DIRIXIRSE A UN DOS DIREITORES

MERQUE VOSTEDE:

NÉVEDA POR FRANCISCA HERRERA GARRIDO

ADORAÇÃO POR LEONARDO COIMBRA

VENTO MAREIRO POR RAMON CABANILLAS

ABRENTE POR VICTORIANO TAIBO

DOUTRINA NAZONALISTA POR RAMON VILAR PONTE

MARANOS POR TEIXEIRA DE PASCOAES

“A NOSA TERRA,,

BOLETIN DECENAL

Idearium das IRMANDADES DA FALA en Galicia e nas colonias galegas d' América e Portugal

PRECIOS DE SUSCRICIÓN . . .	Na Cruña 6 mes.	40 céntemos
	Coste d' un número	15 “
	Fora, trimestre.	1'50 pesetas
	América, id.	2'00 “

REDAUCIÓN Y-ADMINISTRACIÓN: PLAZA DE MARÍA PITA, 17, BAIXO. — A CRUÑA

CELTIGA

NOVELA MENSUAL
ILUSTRADA

Números publicados:

SAUDADE ♦ OS CATRO CISNES BRANCOS

Proximo a se publicar:

ALMAS MORTAS

De venta en todas las librerías ó prezo de 0'30 ptas.

1000

F. Román e Saco

DROGUERÍA

E FARMACIA

Pereira, 19

Teléfono, 28

OURENSE

SOBRINOS DE JOSÉ PASTOR

BANQUEIROS

A CORUÑA - VIGO - LUGO - OURENSE

REALIZAN TODA CRAS D' OPERACIOS DE BANCA E CAMBIO

Os VINOS do Ribeiro

ARNOYA FINO

Siñifican o máisimun da "delicadeza,"

BODEGAS da Viuda e Fillos de Xoán Fuentes.-OURENSE